

บทที่ 1

บทนำ

ในบทนี้จะกล่าวถึงหลักการและเหตุผลที่เป็นสาเหตุให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษา โอกาสในการส่งออกสินค้าวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา รวมถึงนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในช่วงตกต่ำเรื่อยมา ประกอบกับสถานการณ์การแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องมาจากการเปิดการค้าเสรีซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้นในปัจจุบันรัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะขยายการค้าและส่งเสริมการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะตลาดใหม่ สำหรับจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว การค้าชายแดนนับเป็น โอกาสดีที่จะขยายการส่งออก เห็นได้จากมูลค่าการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในปี 2544 สูงขึ้น 17.97%จากปี 2543¹ ประกอบกับการค้าชายแดนมีกฎเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นได้มากกว่าการค้าระหว่างประเทศโดยทั่วไป และในอนาคตประเทศในภูมิภาคเดียวกันจะหันมาซื้อขายกันมากขึ้น เนื่องจากการจับคู่เจรจาการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกันที่มีเพิ่มขึ้น ดังนั้นการค้าชายแดนจึงเป็นจุดสำคัญที่จะนำประเทศไทยไปสู่การค้าระดับโลก²

เนื่องจากประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีสภาพภูมิประเทศที่มีอาณาบริเวณติดต่อกัน ตลอดจนวัฒนธรรมและเชื้อชาติที่มีความใกล้เคียงกัน จึงทำให้ทั้ง 2 ประเทศอำนวยความสะดวกประโยชน์ร่วมกันในระดับสูงและสอดคล้องกับนโยบายของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ทางสปป.ลาวยังต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการจากทั้งประเทศไทยและ

¹ กลุ่มสารสนเทศด้านการค้าสำนักพัฒนา นโยบายมาตรการและระบบสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ, สถิติการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (มกราคม-มีนาคม 2545), หน้า 1

² พรพจน์ มธุรพจน์, โอกาสในการทำการค้าของจังหวัดน่านสู่ สปป.ลาว และจีนตอนใต้, ประชุมสัมมนา, โดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, วันที่ 17 กรกฎาคม 2545.

ประเทศจีน เพื่อพัฒนาประเทศให้ขยายตัวสูงขึ้นต่อไป³ และที่สำคัญการค้าระหว่างประเทศกว่าครึ่งหนึ่งของสปป.ลาวเป็นการค้ากับประเทศไทย⁴ โดยที่สถิติการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับสปป.ลาวในปี 2544 ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น 4.91 % จากปี 2543 ซึ่งค่าส่งออกสินค้าออกไปยังสปป.ลาวมากที่สุดคือ ด้านจังหวัดหนองคาย ที่มีมูลค่าการค้ารวมคิดเป็นสัดส่วน 51.03% ของมูลค่าการค้ารวมทั้งหมดระหว่างไทยกับสปป.ลาว⁵ อีกทั้งสปป.ลาวมีความต้องการพัฒนาประเทศให้ขยายตัวสูงขึ้น ทำให้ความต้องการในสินค้าวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างน่าจะขยายตัวตามการพัฒนาประเทศ ซึ่งความต้องการปูนซีเมนต์ในอนาคตจะเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและโรงงานอุตสาหกรรมในสปป.ลาว ปูนซีเมนต์กว่าร้อยละ 90 นำเข้าจากประเทศไทย⁶

จังหวัดน่านมีอาณาเขตติดต่อกับสปป.ลาว เป็นระยะทางถึง 277 กิโลเมตร ปัจจุบันทางจังหวัดได้เปิดจุดผ่านแดนไทย-สปป.ลาวเพื่อทำการค้าแล้ว 3 แห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน เปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2537 จุดผ่อนปรนบ้านห้วยสะแดง เปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2536 และจุดผ่อนปรนบ้านใหม่ชายแดน เปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2537⁷ สินค้าส่งออกที่สำคัญและมีมูลค่าการค้าส่งออกมากที่สุดได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ แต่เนื่องจากเครื่องจักรและอุปกรณ์เป็นการส่งออกไปสปป.ลาวเพื่อดำเนินการก่อสร้างนอกราชอาณาจักรเป็นส่วนใหญ่ เมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จผู้ประกอบการจะนำเครื่องจักรและอุปกรณ์กลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีกครั้งหนึ่ง⁸ สินค้าที่มีการส่งออกเป็นอันดับรองลงมาได้แก่ วัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง โดยจุดผ่านแดนที่สำคัญของจังหวัดน่านได้แก่ จุดผ่านแดนห้วยโก๋น-น้ำเงิน มูลค่าการค้ารวมทั้งหมดของชายแดนจังหวัดน่านในปี 2545 อยู่ที่ 56.1984 ล้านบาท⁹ ซึ่งมีปริมาณและมูลค่าการค้าส่งออกสินค้าน้อยกว่าชายแดนด้านจังหวัดอื่นคือ อยู่ในอันดับที่ 7 จากทั้งหมด 9 จังหวัดที่มีชายแดนติดกับ สปป.ลาว¹⁰

³ บริษัทอินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนซี เน็ทเวอร์คจำกัด, โครงการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระดับอนุภาคระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ กรณีพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เข็ม โยงสปป.ลาวและจีนตอนใต้ ฉบับสมบูรณ์เล่มภาคผนวก, (ธันวาคม 2540), หน้า ผ.1-7.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า ผ.4-30.

⁵ กลุ่มสารสนเทศด้านการค้าสำนักพัฒนา นโยบายมาตรการและระบบสารสนเทศ, กรมการค้าต่างประเทศ, สถิติการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน, (มกราคม-มีนาคม 2545), หน้า 24, 28

⁶ บริษัทอินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแทนซี เน็ทเวอร์คจำกัด, โครงการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระดับอนุภูมิภาคระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ กรณีพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เข็ม โยงสปป.ลาวและจีนตอนใต้ ฉบับสมบูรณ์เล่มภาคผนวก, (ธันวาคม 2540), หน้า ผ.4-25.

⁷ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, การค้าชายแดนจังหวัดน่าน, น่าน : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, (2543), หน้า 2.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9

⁹ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, การค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว จังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2545, น่าน : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, (2546), หน้า 10.

สปป.ลาว¹⁰ โดยมีสาเหตุที่เป็นอุปสรรคอยู่ 2 ประการคือ 1) พื้นที่บริเวณชายแดนห้วยโก๋น-น้ำเงินจะเป็นป่าลุ่มน้ำ 1A ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเป็นชุมชนการค้าได้ ลักษณะการซื้อขายบริเวณชายแดนห้วยโก๋น-น้ำเงินจึงเป็นการวางสินค้าแบบ “แบกะดิน” หรือจัดง้ายๆเหมือนตลาดนัดทั่วไป ซึ่งจะมีการซื้อขายเฉพาะในวันเสาร์เท่านั้น ส่วนการส่งออกและนำเข้าสินค้าสามารถทำได้ทุกวัน 2) การคมนาคมขนส่งที่ไม่สะดวก เนื่องจากเส้นทางลาดชันและไม่สามารถใช้ได้ตลอดปี แต่ในขณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้จุดผ่านแดนห้วยโก๋น-น้ำเงินมีศักยภาพมากยิ่งขึ้นอยู่ 2 ประการคือ 1) ทางกรมป่าไม้อนุมัติให้ใช้พื้นที่แล้ว 20 ไร่ในการพัฒนาชายแดนห้วยโก๋น-น้ำเงินตามโครงการพัฒนาร้านค้าถาวร โดยได้รับงบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประมาณ 30 ล้านบาท ในขณะนี้ได้ก่อสร้างเสร็จแล้ว ซึ่งมีการประเมินว่า เงินหมุนเวียนค้าชายชายแดนจังหวัดน่านน่าจะสูงกว่าในปัจจุบัน¹¹ 2) ทางกรมทางหลวงได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนดำเนินการสำรวจเส้นทางทางเพื่อก่อสร้างถนนห้วยโก๋น-ปากแบ่ง โดยมีระยะทาง 45 กิโลเมตรเสร็จสิ้นแล้ว ในวงเงินงบประมาณ 11.8 ล้านบาท ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อก่อสร้างโดยรัฐบาลสปป.ลาว หากการก่อสร้างแล้วเสร็จจะทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าระหว่าง ไทย สปป.ลาว และจีนตอนใต้¹² ดังนั้นพื้นที่บริเวณชายแดนห้วยโก๋น-น้ำเงินจึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาวในอนาคต โดยเฉพาะสินค้าวัสดุก่อสร้างถือว่าเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญประเภทหนึ่งของชายแดนด้านนี้ซึ่งจะสามารถเพิ่มปริมาณและมูลค่าทางการค้าได้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงโอกาสในการส่งออกวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไปยังสปป.ลาวที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาโอกาสในการส่งออกสินค้าวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไปยังสปป.ลาวที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกสินค้าวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไปยังสปป.ลาวที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

¹⁰ กลุ่มสารสนเทศด้านการค้าสำนักพัฒนานโยบายมาตรการและระบบสารสนเทศ, กรมการค้าต่างประเทศ, สถิติการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน, (มกราคม-มีนาคม 2545), หน้า 24.

¹¹ หอการค้าจังหวัดน่าน, “อบจ.น่านแจ้ง ขานรับยุทธศาสตร์หอการค้าน่าน,” วารสารหอการค้าจังหวัดน่าน, (สิงหาคม-กันยายน 2545): หน้า 4.

¹² สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, ภาวะการค้าชายแดนจังหวัดน่าน, น่าน : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน, (2545), หน้า 17.

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงโอกาสในการส่งออกสินค้าวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไปยังสปป.ลาว ที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไปยังสปป.ลาว ที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
3. เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการดำเนินงานของผู้ประกอบการค้าชายแดน นักธุรกิจและผู้ส่งออกของไทยที่สนใจ ส่งออก สินค้าวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง ไปยัง สปป.ลาว ที่จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น-น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

นิยามศัพท์

โอกาสในการส่งออก หมายถึง โอกาสในการเพิ่มปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว ผ่านจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

วัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง หมายถึง สินค้าที่ใช้ในการก่อสร้างทุกชนิดแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ¹³

1. สินค้าสำหรับงานโครงสร้าง ได้แก่ ปูน ระเบิดขี้ผึ้ง ระเบิดดินดำ แผ่นยิปซัม เหล็กเส้น ท่อน้ำ ไม้แปรรูป
2. สินค้าสำหรับงานตกแต่ง ได้แก่ เซรามิก สุขภัณฑ์ สี อุปกรณ์ไฟฟ้า และสินค้าเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

จุดผ่านแดนถาวร หมายถึง จุดผ่านแดนที่เปิดให้ประชาชนทั้งสองประเทศสามารถติดต่อค้าขาย และส่งผ่านสินค้าอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลทั้งสองฝ่าย¹⁴

จุดผ่านแดนชั่วคราว หมายถึง จุดผ่านแดนที่จะเปิดใช้ก็ต่อเมื่อมีผู้ส่งออกหรือขอกระทรวงมหาดไทย หรือรัฐบาลของอีกประเทศ ให้เปิดเป็นการชั่วคราว เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางติดต่อหรือขนส่งสินค้า การเปิดจุดผ่านแดนประเภทนี้จะอนุญาตให้ผ่านเฉพาะผู้ที่ทำการขอรองเท่านั้น และระยะเวลาของการเปิดจะมีกำหนดไว้แน่นอน¹⁵

จุดผ่อนปรน หมายถึง จุดผ่านแดนที่กระทรวงมหาดไทยได้ให้อำนาจแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีชายแดน พิจารณาเปิดจุดผ่อนปรน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของทั้งสอง

¹³ สานิตย์ ภูบุปผา, “การดำเนินงานของร้านค้าวัสดุก่อสร้างในจังหวัดท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมาร์,” การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545, หน้า 3.

¹⁴ นิติต พันธมิตร, ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย, เชียงใหม่, น่าน, และแม่ฮ่องสอน, เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542, หน้า 6.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

ประเทศที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน ให้สามารถทำการแลกเปลี่ยนซื้อสินค้าเล็กๆน้อยๆที่จะเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันระหว่างกัน ทั้งนี้กำหนดพื้นที่ ระยะเวลาในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่แน่นอน¹⁶

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

¹⁶ นิสิต พันธมิตร, ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย, เชียงใหม่, น่าน, และแม่ฮ่องสอน, เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542, หน้า 6.